
آلن سکولا

ترجمہی
مہران مہاجر

دو جستار در
جامعہ شناسی تاریخی عکاسی

بایگانی و تاریخ

فهرست

۱۱	مقدمه‌ی مترجم
۱۳	عکاسی در میانه‌ی کار و سرمایه: بازخوانی یک بایگانی
۳۷	بایگانی و تن
۱۱۵	یادداشت‌ها
۱۲۹	نمایه

مقدمه‌ی مترجم

آلن سکولا عکاس و منتقد آمریکایی است که از دهه‌ی ۱۹۷۰ به این سو به شکل مستمر، هم در عکس‌ها و هم در نوشته‌هایش، سازوکار تولید معنای تصویر عکاسی را بررسی می‌کند. او عکاسی را دستگاهی فرهنگی و ایدئولوژیکی می‌بیند که در بستر نظام سرمایه‌داری صنعتی به وجود آمده و در متن تحولات همین نظام رشد و تغییر کرده است. به دیده‌ی وی، عکاسی همواره میان دو قطب گفتمان مستندنگارانه و هنرمندانه در نوسان است و معنای ناقص هر عکس خاص بنا به شکل این نوسان و با توجه به بستر تولید، توزیع و دریافت آن عکس تعیین پیدا می‌کند.^۱ در این مسیر،

---

۱. نگاه کنید به: آلن سکولا، «درباره‌ی ابداع معنای عکاسانه» ترجمه‌ی محمد نبوی، *عکسنامه*، سال اول، شماره‌ی سوم.

او هم عکاسی مستند و ادعای آن در باب حقیقت‌نمایی را نقد می‌کند و هم عکاسی هنری و ادعای آن در باب خودبستگی و استقلال معنایی را. آرای سکولا متأثر از اندیشه‌های فوکو، مارکس و برخی مفاهیم نشانه‌شناسی است.

سکولا در دو مقاله‌ی «بازخوانی یک بایگانی: عکاسی در میانه‌ی کار و سرمایه» و «بایگانی و تن» از منظر جامعه‌شناسی تاریخی مفهوم و کارکرد اجتماعی و تاریخی یک مقوله‌ی بنیادین گفتمان عکاسی یعنی بایگانی را واریسی می‌کند. در مقاله‌ی نخست با اشاره به بایگانی عکس‌های یک عکاس تجاری، چارچوبی مفهومی برای بایگانی به دست می‌دهد، انواع بایگانی‌ها را هم در شکل مصداقی‌شان و هم در شیوه‌ی تکوین‌شان توضیح می‌دهد، و نقش بایگانی را در درک رابطه‌ی میان فرهنگ عکاسی و حیات اقتصادی روشن می‌کند. وی نقش عکاسی را در توزیع نامشهود دانش و قدرت در حوزه‌ی اجتماع و چگونگی نظم‌دهی به آگاهی دیداری ما، و نسبت معنای عکس با مقوله‌ی مالکیت را بر پایه‌ی سازوکار بایگانی می‌کاود. وی با وام‌گیری از زبان‌شناسی می‌گوید بایگانی نظام یا پارادایمی شمالی است که «گزاره‌های» عکاسی بر پایه‌ی آن شکل می‌گیرند.

سکولا در مقاله‌ی مفصل‌تر «بایگانی و تن» بایگانی‌های تاریخی سده‌ی نوزدهم در حوزه‌ی عکاسی جنایی و قضایی را با کاندو کاوی دقیق و جزءنگرانه بازبینی می‌کند. بر این اساس، وی نشان می‌دهد که چگونه عکاسی به همراه علوم مدرن از جمله جرم‌شناسی، پزشکی، روان‌شناسی و انسان‌شناسی، تن مادی و هویت اجتماعی انسان مدرن را به نظم و قالب در می‌آورد، چگونه مفهوم «خود» و «دیگری» از چشم‌انداز انسان اروپایی بورژوا، سفیدپوست و مذکر تعیین دیداری پیدا می‌کند، و چگونه این «خود» در تقابل با لشکر بزه‌کاران، جانیان، مجانین، ارادل، کارگران و سیاهان تعریف می‌شود.

به گمان من، موشکافی جزءنگرانه و محتواکاوی سکولا در موقعیت کنونی می‌تواند کمک کار ما در تجزیه و تحلیل فرهنگی باشد.

در ترجمه‌ی این دو مقاله گاه در مقابل برخی اصطلاحات، ناگزیر از وضع برابرهایی نو بوده‌ام. در این موارد عمدتاً به کوشش‌های دانش‌ورانه‌ی داریوش آشوری در فرهنگ علوم انسانی اتکا کرده‌ام.

باید توضیح دهم که شماره‌های درون قلاب به یادداشت‌های مؤلف اشاره دارند که در پایان هر مقاله آمده است؛ و پانوش‌ها را مترجم به متن افزوده است. این ترجمه را محمد نبوی با مهر و بی‌منت ویراست. نکته‌هایی باریک بر آن افزود، برخی نادرستی‌های آن را زدود و کاستی‌هایش را کم‌تر کرد. سپاس‌گزارش هستم.

عکاسی در میانه‌ی کار و سرمایه

بازخوانی یک بایگانی

هر تصویری از گذشته که زمان حال آن را از آن خود نشناسد، ناگزیر دستخوش فراموشی می‌شود. والتر بنیامین [۱]

ابداع عکاسی برای کی؟ علیه کی؟

ژان لوک گدار و ژان پیر گورن [۲]

اکنون کتاب عکس دیگری پیش روی من است. عکس‌های این کتاب همگی در مناطق صنعتی و معادن زغال‌سنگ در کیپ‌برتون^۱ و در فاصله‌ی بیست‌ساله‌ی بین ۱۹۴۸ و ۱۹۶۸ گرفته شده‌اند. همه‌ی این عکس‌ها را یک عکاس تجاری به نام